

VERKSAMHETSRAPPORT SKMA 2023

SKMA | SVENSKA KOMMITTÉN MOT ANTISEMITISM

Box 22330, 104 22 Stockholm, SWEDEN | TELEFON +46 (0) 8 667 60 90 | FAX +46 (0) 8 652 60 90

E-POST info@skma.se | www.skma.se | PLUSGIRO 30 1 29-1 | BANKGIRO 861-6112

OPINIONSBILDNING

SKMA har under 2023 bevakat, påtalat och bemött antijudiska yttringar i det svenska samhället och belyst antisemitismens utveckling och manifestationer i Europa, USA och andra delar av världen. Detta har skett via uttalanden, artiklar, seminarier, konferenser, medverkan i intervjuer, debatter och panelsamtal, såväl som via SKMA:s blogg, nyhetsbrev och sociala medier. SKMA:s blogg, nyhetsbrev, Facebook, X (tidigare Twitter) och Bluesky är centrala källor för information och debatt om antisemitism i dag, som det ofta refereras till i olika medier.

Exempel på frågor som SKMA uppmärksammat och debatterat:

23 januari

SKMA kritiserade på sin [blogg](#) att Lena Rosén, vänsterpartistisk lokalpolitiker som 2021 bjöd in en ökad antisemit och förintelseförnekare att föreläsa i Ronneby kommuns lokaler, och inte ångrar inbjudan, på nytt tillåts representera partiet i kommunfullmäktige.

26 januari

Inför Förintelsens minnesdag [intervjuades](#) Willy Silberstein i *Hemmets vän* om antisemitism och vikten av att undervisa om Förintelsen och dess konsekvenser.

27 januari

Niclas Blom [intervjuades](#) av SR:s P4 Kristianstad om antisemitism, vilka frågor han möter i klassrummen när han är ute och föreläser, samt behovet av fortbildning för lärare om antisemitism och Förintelsen.

31 januari

I SVT:s Morgonstudion uppmärksammades en trend på TikTok med hemmagjorda musikvideos med Anne Frank som ger en förvrängd bild av Förintelsen och dess konsekvenser. I en [intervju](#) med SVT Kultur kommenterade Mathan Shastin Ravid trenden och riskerna med att sådana klipp sprids inte minst till unga.

7 februari

I *Provinstidningen* [intervjuades](#) Niclas Blom samt elever och lärare från Åmål som deltagit i ett förseminarium med SKMA inför en studieresa till Polen.

8 februari

SKMA [uppmärksammade](#) att Joe Rogan, en av världens största poddare, sprider antisemitiska troper.

9 februari

Efter kritik från bl.a. SKMA meddelande Vänsterpartiet att Lena Rosén, lokalpolitikern i Ronneby som 2021 bjöd in en ökad antisemit och förintelseförnekare att föreläsa i Ronneby kommuns lokaler, nu blivit utesluten ur partiet. Beslutet [kommenterades](#) och välkomnades på SKMA blogg.

22 mars

I marsnumret av SKMA:s nyhetsbrev [skrev](#) Willy Silberstein om bra och mindre bra sätt att motverka antisemitism i undervisning och opinionsbildning.

22 mars

SKMA [uppmärksammade](#) de tjugotal incidenter, däribland brandattentat, som synagogan i Norrköping utsatts för och polisanmält under senare år, några av dem i samband med judiska högtider. En del av attackerna tycks ha utförts av nazistiska Nordiska motståndsrörelsen (NMR). Ordförande för judiska församlingen i Norrköping och Judiska Centralrådets ordförande riktade stark kritik mot polisen då inget av de anmälda fallen lett till åtal.

22 mars

SKMA [uppmärksammade](#) att ett stort antal antisemitiska aktioner genomförts runtom i landet i samband med Förintelsens minnesdag den 27 januari, bl.a. hade antisemitiska och förintelseförnekande banderoller och plakat satts upp på olika orter. I SKMA:s nyhetsbrev intervjuades Jonathan Leman från Expo, som menade att det finns goda skäl att misstänka att nazistiska Nordiska motståndsrörelsen (NMR) låg bakom många av aktionerna.

22 mars

I marsnumret av SKMA:s nyhetsbrev [skrev](#) den tyska antisemitismforskaren Monika Hübscher om den centrala roll som sociala medier och algoritmer spelar för spridandet av antisemitism och vikten av att utbildningsåtgärder riktade mot antisemitism beaktar de sociala mediernas teknologi, verktyg och funktionssätt.

24 mars

I marsnumret av SKMA:s nyhetsbrev [skrev](#) den tyska antisemitismforskaren Steffen Klävers om oklarheter i debatten kring "Förintelsens singularitet" och vikten för historisk precision av att ta hänsyn till inslag i Förintelsen som gör att den kan beskrivas som förebildslös.

24 mars

I marsnumret av SKMA:s nyhetsbrev [uppmärksammades](#) att den ryske utrikesministern Sergej Lavrov ännu en gång hade förvanskat nazismens och Förintelsens historia för att rättfärdiga angreppskriget mot Ukraina. I ett uttalande hade han bl.a. påstått att västmakterna använde Ukraina som ombud med målet att åstadkomma en "slutgiltig lösning" på den ryska frågan" på samma sätt som Nazityskland eftersträvade en "slutgiltig lösning av judefrågan". Lavrovs uttalande fördömdes av bl.a. Yad Vashem, museet och forskningscentret om Förintelsen i Jerusalem, Israel.

24 mars

I marsnumret av SKMA:s nyhetsbrev [uppmärksammades](#) att tyska myndigheter misstänker att Irans revolutionsgarde kan ligga bakom flera angrepp på synagogor i landet.

24 mars

I januari publicerade den franska satirtidskriften Charlie Hebdo en rad karikatyror som häcklade Irans högste ledare ayatolla Khamenei. I marsnumret av SKMA:s nyhetsbrev [uppmärksammades](#) hur publiceringen fördömdes i hårda ordalag av den iranska regimen, som använde sig av antisemitiska konspirationsteorier för att förklara vad som hänt och utmålade Charlie Hebdo som ett verktyg för "sionismen".

27 mars

Mathan Shastin Ravid [skrev](#) på SKMA:s blogg om antisemitism inom den svenska rap-scenen och rapmusik. Shastin Ravid framhöll det oroväckande i att antisemitiska budskap regelbundet sprids av kända svenska artister med stor publik och många följare, inte minst bland unga, och att det saknas en bredare kritisk debatt om detta.

30 mars

Mathan Shastin Ravid [skrev](#) ännu en text på SKMA:s blogg om antisemitism inom den svenska rap-scenen, denna gång med ett nytt exempel från en känd svensk hiphopprofil som bl.a. spridit konspirationsteorier om "zionisterna" och deras "girighet och ondska".

30 mars

SKMA [kommenterade](#) att SD-toppen Mattias Karlsson medförfattat ett manifest där det bl.a. spreds högerextrema konspirationsteorier om att en "elit" vill ersätta svensk kultur med "radikal islam" samt att SD-toppen Richard Jomshof twittrat att "svenskarna är på väg att bli en minoritet i sitt eget land".

SKMA kritiserade regeringens tystnad när företrädare för dess samarbetsparti torgför sådan högerextrem propaganda och pekar ut hela befolkningsgrupper som ett hot.

3 april

I en [intervju](#) med *Dagens ETC* upprepade Willy Silberstein SKMA:s kritik mot regeringens och statsminister Ulf Kristerssons tystnad efter att SD-topparna Mattias Karlsson och Richard Jomshof spridit högerextrema konspirationsteorier.

11 april

I *Dagens ETC* [skrev](#) Mathan Shastin Ravid om antisemitiska budskap som de senaste åren spridits av kända svenska rappare, och efterlyste en bredare kritisk debatt om saken.

10 maj

Mathan Shastin Ravid [intervjuades](#) i tidningen *LÄRA*, Stockholm stads tidning för lärare och annan skolpersonal, om antisemitism, vilka uttryck den kan ta sig i skolan, och vad man som lärare bör tänka på i undervisning om ämnet.

7–9 juni

På SKMA:s blogg [tillkännagavs](#) Ulrika Knutson som ny ordförande för SKMA, varpå hon intervjuades både i SR:s [P4 Uppland](#) och [P4 Kalmar](#).

18 juni

I juninumret av SKMA:s nyhetsbrev [kritiserade](#) Jonathan Leman *Aftonbladets* krönikör Jan Guillou för att denne ännu en gång beskrivit judar som ”priviligierade” och ”skyddade”, i motsats till muslimer som han påstått inte omfattas av hets mot folkgrupp-lagstiftningen. Påståendet är inte bara felaktigt utan också farligt – det underblåser antisemitismen, ger näring åt påverkanskampanjer mot Sverige och riskerar leda till att hatbrott mot muslimer inte anmäls, skrev Leman.

19 juni

I juninumret av SKMA:s nyhetsbrev [skrev](#) Ulrika Knutson om att antisemitism aldrig får ses som en ”åsikt bland andra” och vikten av att arbetet mot antisemitism och rasism representerar många olika åsikter, som förenas i tron på människovärde och demokrati.

19 juni

SKMA [uppmärksammade](#) den kritik och oro som väckts av att Twitter-ägaren Elon Musk givit stöd till och själv spridit högerextrema antisemitiska myter och konspirationsteorier om den amerikansk-judiske finansmannen och filantropen George Soros.

19 juni

SKMA [uppmärksammade](#) att den antisemitiske hatspridaren Ahmed Rami utreds på nytt för hets mot folkgrupp efter att han i en föreläsning bl.a. påstått att Förintelsen är en myt, hyllat Hitler, liknat judar vid bakterier och anklagat dem och ”judiska medier” för att ha infiltrerat alla partier och styra hela samhället. 1989 fälldes Ahmed Rami som ansvarig utgivare för Radio Islam för hets mot folkgrupp efter en JK-anmälan från SKMA.

20 juni

I juninumret av SKMA:s nyhetsbrev [intervjuades](#) Hanna Nir, ordförande för Judiska ungdomsförbundet i Sverige (JUS), om den antisemitism JUS möter på sociala medier och hur de arbetar med att belysa och bemöta den.

20 juni

SKMA [kommenterade](#) att Henrik Sundström, moderat kommunalråd i Uddevalla, anslutit sig till en högnationalistisk retorik och stämplat SKMA som "vänster" för att SKMA kritiserat den hatpropaganda som sprids av regeringens stödparti SD och regeringens tystnad inför denna.

20 juni

I juninumret av SKMA:s nyhetsbrev [uppmärksammades](#) den kritiska debatt om förståelsen av antisemitism som uppstod inom delar av den brittiska vänstern efter ett uttalande av en profilerad Labourpolitiker om att judar inte kan utsättas för rasism samt att en av rasföreställningar präglad antijudisk teckning publicerats i tidningen *The Guardian*.

15 juli

På SKMA:s blogg [uppmärksammades](#) att en person fått tillstånd av polisen att hålla en allmän sammankomst för att bränna Toran och Bibeln utanför Israels ambassad som "ett svar på nedbränningen av den heliga Koranen framför Stockholms moské" i slutet av juni och "en symbolisk sammankomst för yttrandefrihetens skull". SKMA kritiserade brännandet av Toran, Koranen och andra religiösa skrifter som förkastligt, och påpekade att man utgår ifrån att polisen agerar om den planerade manifestationen inbegriper uttryck som kan utgöra hets mot folkgrupp. Vidare meddelades att SKMA ser med stor oro på att kritik av brännandet av Koranen återkommande följs av reaktioner som riktas mot judar, judendomen eller Israel.

20 juli

I en artikel i *Dagens Nyheter* den 18 juli om högerpopulistiska och högerradikala partiers utveckling i Europa skrev Andreas Johansson Heinö med hänvisning till Västeuropa att "Den antisemitism som frodades i de här rörelserna på 1990-talet är i dag närmast utrotad". I en [kommentar](#) påpekade SKMA att Heinös påstående är felaktigt, och gav exempel på hur antisemitismen inom samtida västeuropeisk högnationalism tvärtom i hög grad är levande och riskerar att bli mer aggressiv framöver.

29 juli

På SKMA:s blogg [uppmärksammades](#) att den då ny tillträdde finska koalitionsregeringens första tid vid makten hade präglats av en serie skandaler knutna till det högnationalistiska regeringspartiet Sannfinnländarna som rör rasism, antisemitism och högerextremism.

10 augusti

Mathan Shastin Ravid [intervjuades](#) av SVT Kultur om att Adlibris, Nordens största bokhandel, ännu en gång sålt litteratur från högerextrema förlag, bl.a. Hitlers *Mein Kampf* som marknadsfördes med en högerextrem propagandatext som hyllade både boken och dess författare.

11 augusti

På SKMA:s blogg [skrev](#) Mathan Shastin Ravid om att det avslöjats att Adlibris, Nordens största bokhandel, ännu en gång sålt litteratur från högerextrema förlag, bl.a. Hitlers *Mein Kampf* som marknadsfördes med en högerextrem propagandatext som hyllade både boken och dess författare. Mathan Shastin Ravid betonade att Adlibris och andra stora bokhandlare måste börja lägga ordentliga resurser på granskning och urval och prioritera det, något man hittills inte tycks ha sett som tillräckligt viktigt eller lönsamt.

16 augusti

Ulrika Knutson [kritiserade](#) Carl B Hamiltons (L) uttalande i TV4 där han tycktes gradera olika former av rasism och sa att han tror att gränsen för Liberalerna när det gäller samarbetet med SD skulle gå vid att "de skulle börja uttala sig på samma sätt om judar" som de gör om muslimer. Ulrika Knutson varnade dessutom för att Hamiltons uttalanden riskerade att ge näring åt den falska men tyvärr inte ovanliga uppfattningen om judar som en i samhället särskilt omhuldad och skyddad grupp.

16 augusti

I en intervju med *Svenska Dagbladet* [upprepade](#) Ulrika Knutson kritiken mot Carl B Hamiltons (L) uttalande och betonade att antirasism måste vara konsekvent för att vara trovärdig.

17 augusti

SKMA [kommenterade](#) de felaktigheter och missuppfattningar som förekommit i debatten om Carl B Hamiltons (L) uttalande. Bl.a. att SD-toppen Richard Jomshofs uttalanden om islam (Hamilton kommenterade i intervjun med TV4) inte kan reduceras till "religionskritik", utan återspeglar en i SD ideologiskt grundad, våldokumenterad fientlighet mot muslimer som grupp. Samt att SD och dess företrädare i motsats till vad Hamilton gav sken av redan vid otaliga tillfällen spridit antisemitism, misstänkliggjort svenska judar och/eller ifrågasatt deras svenskhet.

22 augusti

SKMA och Willy Silberstein citerades i en [artikel](#) i *Dagens ETC* om SD:s relation till antisemitism.

29 augusti

SKMA [kritiserade](#) *Aftonbladets* krönikör Jan Guillou som efter Carl B Hamiltons (L) uttalande i TV4 tog chansen att likt många gånger tidigare ställa muslimer mot judar, framställa judar som en "priviligierad" grupp och ge sken av att antisemitiska uppfattningar och troper skulle vara tabu i det svenska samhället och alltid mötas av ett enhälligt fördömande.

31 augusti

SKMA [kritiserade](#) Dick Sundevall, chefredaktör för *Magasinet Paragraf*, efter att även han upprepat det falska påståendet att antisemitism inte tolereras i Sverige och för att ha antytt att judefientlighet endast accepteras "bland NMR-medlemmar och en och annan förvirrad SD-anhängare som inte har koll på vilka man ska hata och kränka som SD-trogen – nämligen muslimer".

7 september

SKMA [uppmärksammade](#) att den palestinske presidenten och Fatahledaren Mahmoud Abbas ett tal inför Fatahs revolutionära råd spridit antisemitiska myter om Förintelsen och "khazarjudar".

13 september

SKMA [kommenterade](#) regeringsförklaringen och välkomnade att regeringen vill höja ambitionen i arbetet mot antisemitism. Samtidigt betonade SKMA att det är djupt bekymmersamt att regeringen i regeringsförklaringen ingenting sa om hur den vill arbeta mot andra former av gruppfiendlighet och rasism.

20 september

Ulrika Knutson [välkomnade](#) regeringens nya bidrag till Hågkomstprojektet, SKMA:s regeringsstödda utbildningssatsning om Förintelsen, antisemitism och rasism för elever och lärare på högstadieskolor runt om i landet. Utbildningarna inom projektet inkluderar seminarier och studieresor till Förintelsens platser i Polen.

21 september

SKMA [kritiserade](#) missbruk och förvanskning av nazismen och Förintelsen i dagspolitiska debatter efter att kritik som riktats mot regeringens förslag om mottagningscentra där asylsökande ska bo under hela den tid som asylansökan prövas samt att offentligt anställda ska tvingas anmäla papperslösa inkluderat liknelser med nazismen och folk mordet på Europas judar.

21 september

Ulrika Knutson intervjuades i *Expo* om rollen som ny ordförande för SKMA och kommitténs 40-årsjubileum under 2023.

11 oktober

På SKMA:s blogg [skrev](#) Ulrika Knutson om den ökade hotbilden mot judar i Sverige och internationellt efter Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober och betonade att det är av yttersta vikt att polis, rättsvårdande myndigheter, politiker och opinionsbildare gör vad som krävs för att skydda judiska institutioner och tydligt fördömer antisemitiska yttringar.

11 oktober

Willy Silberstein [intervjuades](#) i SVT:s Aktuellt om judars oro för ökad antisemitism efter Hamas terrorattack i Israel.

17 oktober

I SR:s Ekot [kritiserade](#) Willy Silberstein att medarbetare på den största arabiskspråkiga nyhetssajten i Sverige, Alkompis, hyllat Hamas terrorattacker och spridit antisemitism.

18 oktober

Efter kritiken från bl.a. SKMA meddelade den största arabiskspråkiga nyhetssajten i Sverige, Alkompis, att en programledare får sluta och en annan stängs av efter att de hyllat Hamas terrorattacker och spridit antisemitism. I SR:s Ekot [intervjuades](#) Willy Silberstein, som välkomnade beslutet.

18 oktober

I en [intervju](#) med *Expressen* kommenterade och välkomnade Willy Silberstein att en programledare får sluta och en annan stängs av på den största arabiskspråkiga nyhetssajten i Sverige, Alkompis, efter att de hyllat Hamas terrorattacker och spridit antisemitism.

18 oktober

SKMA [krävde](#) att Miljöpartiet markerar mot Pia Agestedt, som spridit antisemitiska inlägg på sociala medier och som vid tidpunkten för SKMA:s kritik på partiets hemsida angavs som politisk sekreterare i Miljöpartiet i Uppsala. Efter kritiken tog partiet avstånd från Agesteds inlägg och meddelade att hon redan tidigare ska ha lämnat posten som politisk sekreterare.

21 oktober

På SKMA:s blogg publicerades en [text](#) av Clara Sandelind, doktor i politisk teori vid University of Manchester, som uppmärksammade och kritiserade den antisemitism som spridits på sociala medier av den kända influensern Natashja Psomas Blomberg, mer känd som Lady Dahmer.

22 oktober

I oktobernumret av SKMA:s nyhetsbrev [belystes](#) den antisemitiska dimensionen av debatten om och kritiken mot Koranbränningarna i Sverige, hur upprördheten än en gång kanaliseras mot judar och Israel med antisemitisk propaganda i desinformationskampanjer och hot mot svenska judar.

26 oktober

SKMA [uppmärksammade](#) ett antal aktuella domar om hets mot folkgrupp, bl.a. mot den högerextreme gatukonstnären Dan Park som dömts till fängelse för att han bl.a. placerat en burk märkt med "Zyklon B" utanför Judiska församlingen i Göteborg.

26 oktober

SKMA [uppmärksammade](#) hur Elon Musk och Donald Trump fortsatt underblåsa och sprida antisemitism bl.a. på sociala medier.

26 oktober

I oktobernumret av SKMA:s nyhetsbrev [kommenterades](#) en ny rapport från Forum för levande historia om svenskars förklaringar till antisemitism.

1 november

I *Aftonbladet* [skrev](#) Willy Silberstein om hur antisemitismen och hotbilden mot judar i Sverige ännu en gång ökat till följd av att konflikten mellan Israel och Hamas eskalerat.

2 november

I en [intervju](#) i *Expressen* kritiserade Ulrika Knutson att Rosanna Charles och Sanna Guidetti spridit antisemitiska konspirationsteorier i den kända podden "Högt i tak".

5 november

SKMA [fördömde](#) den antisemitiska manifestation som dagen innan hade hållits vid synagogan i Malmö, då ett tiotal personer viftat med palestinska flaggor, bränt en israelisk flagga och skanderat antiisraeliska slagord. Att hålla antiisraeliska manifestationer framför en synagoga är att utpeka judar som kategori som ansvariga för Israels politik och det utsätter svenska judar för fara, betonade SKMA.

7 november

En månad efter Hamas terrorattack i Israel [intervjuades](#) Willy Silberstein i SR:s P1 Morgon bl.a. om den ökade antisemitismen och hoten och attackerna mot judar i Sverige och andra länder.

7 november

Ulrika Knutson [skrev](#) i *Expressen* om hur antisemitismen eskalerat globalt sedan Hamas terrorattack i Israel och om behovet av en kraftfull uppslutning mot antisemitism, inte ökad polarisering och instrumentalisering av frågan för politiska syften.

8 november

Mathan Shastin Ravid intervjuades av TT om den våg av hat, hot och attacker som drabbat svenska judar sedan Hamas terrorattack i Israel. Hans uttalande [publicerades](#) bl.a. i *Aftonbladet*.

8 november

Mathan Shastin Ravid [intervjuades](#) i SR:s P4 Stockholm om den ökade antisemitismen i sociala medier sedan Hamas terrorattack i Israel och kriget i Gaza.

9 november

Ulrika Knutson [intervjuades](#) i TV4 om det judehat som efter Hamas terrorattack i Israel sprids bland unga på nätet via plattformar som TikTok.

9 november

Ulrika Knutson medverkade i ett [samtal](#) i TV4:s Nyhetsmorgon om den ökade antisemitismen och hoten mot judar i Sverige efter Hamas terrorattack i Israel.

10 november

Mathan Shastin Ravid [medverkade](#) i Expos podd Studio Expo om hur den upptrappade konflikten mellan Israel och Hamas väckt en ny våg av antisemitism och hur den påverkar judar i Sverige i dag.

10 november

Mathan Shastin Ravid [intervjuades](#) av SR:s P3 Nyheter om hur terrorhyllningar samt uppmaningar till mord på, nidsbilder av och konspirationsteorier om judar ökat på sociala medier sedan Hamas terrorattack i Israel.

15 november

På SKMA:s blogg gavs [exempel](#) på hur den senaste kraftfulla vågen av antisemitism har tydliga likheter med tidigare antijudiska eruptioner som triggats av Israel-Palestinakonflikten, t.ex. krigen mellan Israel och Hamas 2009, 2014 och 2021.

15 november

På SKMA:s blogg uppmärksammades att Greta Thunberg vid en klimatdemonstration i Amsterdam, Nederländerna, överlätit mikrofonen till en person, Sara Rachdan, som på scenen skanderade slagord som ifrågasätter Israel existensrätt och som enligt uppgifter i medier på Instagram hyllat och försvarat Hamas massaker på hundratals israeliska civila som "motstånd" och likställt Israels krigsföring med Nazitysklands folk mord på Europas judar. SKMA [krävde](#) att Greta Thunberg som viktig och inflytelserik opinionsbildare klargör hur hon ser på Rachdans påståenden.

21 november

På SKMA:s blogg publicerades ett [klargörande](#) kring begreppen "semiter" och antisemitism, deras historiska rötter och innebörd, mot bakgrund av den utbredda okunskapen och många felaktiga påståenden om dem i debatten.

23 november

I en artikel i *Göteborgs-Posten* [kritiserade](#) Ulrika Knutson att den kända influeraren och konstnären Stina Wollter spridit antisemitiska konspirationsteorier på sociala medier.

24 november

Mathan Shastin Ravid [deltog](#) i Aftonbladet TV och gav exempel på när antisemitism förekommer i debatten om Israel.

25 november

SKMA [kritiserade](#) den antimuslimska hets som SD:s partiledare Jimmie Åkesson gav uttryck för i sitt tal på SD:s landsdagar och efterfrågade en tydligare markering från statsminister Ulf Kristersson mot Åkessons farliga retorik.

28 november

I tidningen *Journalisten* [påminde](#) SKMA om att ledande publicister, opinionsbildare och politiker inte bör ytterligare förgrova språket i en redan uppskruvad debatt om kriget i Gaza eller förvanska och förvränga nazismen för att plocka politiska poäng. Detta mot bakgrund av att Susanna Popova i en ledare i *Svenska Dagbladet* kallat bl.a. Stina Wollter och Greta Thunberg för "tjej-Hitlers".

11 december

SKMA [uppmärksammade](#) Brottsförebyggande rådets (Brås) rapport om anmälda hatbrott 2022, inklusive antisemitiska sådana.

12 november

Mathan Shastin Ravid [intervjuades](#) i tidningen *Mitt i Stockholm* om den antisemitism som drabbat judiska elever på skolor runtom i landet sedan Hamas terrorattack i Israel och kriget i Gaza.

17 december

SKMA publicerade i decembernumret av sitt nyhetsbrev och på sin blogg en längre [artikel](#) om den antisemitiska vågens avtryck i Sverige sen Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober, med ökat antal antisemitiska incidenter, omfattande spridning av hat och konspirationsteorier i sociala medier och tilltagande otrygghet bland svenska judar.

17 december

SKMA [intervjuade](#) Inas Hamdan, reporter på *Sydsvenskan*, om terrorhyllningar och antisemitism i Skånebaserade palestinska och arabiskspråkiga grupper i sociala medier efter Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober. Intervjun publicerades i decembernumret av SKMA:s nyhetsbrev och på SKMA:s blogg.

18 december

SKMA [krävde](#) att Moderaterna tydligt markerar mot Andreas Adolfson, M-politiker i Österåker, som spridit antisemitiska konspirationsteorier på X (tidigare Twitter). Efter SKMA:s kritik sa Michaela Fletcher, förbundsordförande för Moderaterna i Stockholms län, i en intervju med *Dagens Nyheter* att hon talat med Adolfson och att det är ”viktigt att markera när övertramp sker, särskilt i en situation där antisemitismen ökar i Sverige”.

20 december

Ulrika Knutson [underströk](#) i SKMA:s nyhetsbrev vikten av att arbetet mot antisemitism bedrivs uthålligt och långsiktigt.

20 december

I decembernumret av SKMA:s nyhetsbrev [intervjuades](#) Aron Verständig, ordförande för Judiska centralrådet, om hur den ökade antisemitismen påverkat judar i Sverige och hur politiker, opinionsbildare och andra har reagerat på utvecklingen och judars utsatthet.

20 december

SKMA [uppmärksammade](#) den undersökning som Judiska centralrådet gjorde tillsammans med analysföretaget Infostat bland medlemmar i de judiska församlingarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Helsingborg, och som visar på en ökad otrygghet bland judar efter Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober.

20 december

SKMA [intervjuade](#) Hanna Nir, ordförande för Judiska ungdomsförbundet i Sverige (JUS) som tilldelades 2023 års Elsapris.

20 december

I decembernumret av SKMA:s nyhetsbrev [skrev](#) Hynek Pallas om hur vissa inom den politiska vänstern ser Hamas massaker på civila israeler den 7 oktober som legitimt ”motstånd”. Ett synsätt som enligt Pallas följer ur en ideologi som förenar idéer om ”avkolonisering” med en antisemitiskt anstruken ”antisionism”.

20 december

I decembernumret av SKMA:s nyhetsbrev [skrev](#) den tyska antisemitismforskaren Monika Hübscher om hur nazistisk terminologi används oreflekterat i texter och antisemitiska bilder återges utan att deras hatiska innehåll påtalas och förklaras. För att antijudiska föreställningar inte oavsiktligt ska reproduceras krävs, menar hon, ett mer kritiskt förhållningssätt till denna typ av språk och bilder, inte minst i undervisning.

NYHETSREVISOR

Under 2023 har fyra nyhetsbrev publicerats. Henrik Bachner var redaktör. Karl Gabor ansvarade för layout av nyhetsbrevet. Nyhetsbrevet, som trycks i ca 2 500 ex, skickas som papperstidning och i digital version ut till ett stort antal stödmedlemmar och opinionsbildare, samt till medlemmar i SKMA:s lärarnätverk. Nyhetsbrev [publiceras](#) även på SKMA:s hemsida och blogg. Artiklar i nyhetsbrev citeras och refereras återkommande i medier och debatt och får ofta stor spridning på nätet.

HEMSIDA, BLOGG OCH SOCIALA MEDIER

Via sin blogg och sociala medier belyser SKMA kontinuerligt antisemitismens utveckling i Sverige, Europa och internationellt. Sammantaget gjorde SKMA under 2023 hundratals inlägg på sin [blogg](#) liksom på sina konton på [Facebook](#), [X](#) (tidigare Twitter), [Bluesky](#) och [Instagram](#).

INFORMATION

SKMA svarar regelbundet på frågor från allmänheten, politiker och journalister, samt ger kontinuerligt råd till lärare och andra som planerar seminarier om antisemitism, Förintelsen och rasism. Vi förmedlar föreläsare och lokala resurspersoner, rekommenderar litteratur samt ger tips och idéer inför studieresor till Förintelsens platser. Efter Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober och det efterföljande kriget i Gaza ökade antalet frågor och förfrågningar till SKMA markant.

ELSA-PRISET

[Elsa-priset](#) är en årlig utmärkelse för enskilda personer eller grupper som via sociala medier eller på annat sätt motverkar antisemitism och andra typer av fördomar. 2023 års pris tilldelades Judiska ungdomsförbundet i Sverige (JUS) för dess betydelsefulla insatser för att motverka antisemitism och upplysa om judiskt liv och identitet i Sverige. Med utgångspunkt i en konsekvent antirasistisk hållning har JUS via sociala medier och på andra sätt ihärdigt synliggjort, bemött och ökat medvetenheten om fördomar och hat som drabbar svenska judar. Och med Instagramkontot "[Stolt jude](#)" och med boken med samma titel, som utkom 2022, har JUS, med sikte framför allt på unga, spridit kunskap om den judiska minoritetens mångfald och erfarenheter.

UTBILDNING

SKMA erbjuder utbildningar om antisemitism och andra fördomar liksom om nazism och Förintelsen i form av bl.a. föreläsningar, seminarier, konferenser och studieresor. Under 2023 har SKMA genomfört ca 90 utbildningar för sammanlagt ca 4 000 deltagare från hela landet. Utbildningarna riktar sig till lärare och skolelever, rättsväsende, journalister, politiker och andra intresserade.

FÖRELÄSNINGAR, SEMINARIER OCH FRAMTRÄDANDEN

Exempel på genomförda föreläsningar, seminarier och framträdanden under 2023:

23 januari

På uppdrag av Skolverket arrangerade SKMA ett seminarium i Stockholm för skolledare som tidigare deltagit i en studieresa till Förintelsens platser i Polen. Under dagen fick deltagarna lyssna till Henrik Bachner, Kent Werne, Joanna Rubin Dranger och Niclas Blom. Teman som behandlades var "Samtida antisemitism", "Konspirationsteorier – ett hot mot demokratin", "Visuell makt och stereotypa bilder" samt "Att undervisa om antisemitismen". Ca 20 deltagare.

26 januari

Niclas Blom [föreläste](#) om antisemitism på regionmuseet i Kristianstad för den lokala FN-föreningen. Förutom föreningsmedlemmar deltog även en grupp gymnasieelever med lärare. Ca 100 deltagare.

27 januari

Niclas Blom höll [föreläsningar](#) om antisemitism för elever och lärare på Söderportgymnasiet i Kristianstad. Ca 400 deltagare.

28 januari

Willy Silberstein deltog i ett panelsamtal under Demokrati- och människovärdesdagarna i Norrköping med rubriken "Antisemitism, rasism, folkbildning och yttrandefrihet". Arrangörer var ABF Östergötland, Sensus studieförbund, Svenska kyrkan och Norrköpings kommun. Ca 55 deltagare.

2 februari

Niclas Blom höll [föreläsningar](#) för elever och lärare på de två gymnasieskolorna Kungshögskolan och Dackeskolan i Mjölby. Fokus för föreläsningarna var förnekande och förvanskning av Förintelsen samt andra former av antisemitisk propaganda och konspirationsteorier. Ca 600 deltagare.

6 februari

Niclas Blom och Mathan Shastin Ravid presenterade SKMA:s verksamhet och utbildningsmaterial för lärare och skolledare på ett seminarium anordnat av Stockholms stad. Ca 15 deltagare.

15 februari

Niclas Blom deltog i ett panelsamtal under ett webinarium anordnat av Forum för levande historia och International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA). I samtalet deltog representanter för olika europeiska organisationer, fokus låg på hur dessa organisationer arbetar med studieresor till Förintelsens plaster samt utmaningar med och framtiden för sådana resor efter coronapandemin och med tanke på klimatkrisen. Utmaningar och möjligheter med digitalisering av minnesplatser diskuterades också. Ca 65 deltagare.

8 mars

Niclas Blom föreläste på Judiska församlingen i Stockholm om antisemitism historiskt och idag för ca 20 judiska ungdomar som skulle åka på en studieresa till Förintelsens platser i Polen.

15 mars

Niclas Blom föreläste om undervisning om Förintelsen och hur man kan hantera svåra frågor i klassrummet på en fortbildningskväll för ca 30 lärare anordnad av Natur & Kultur.

5 april

Hanna Jansson [föreläste](#) för blivande historielärare på Örebro universitet om SKMA:s verksamhet med fokus på hur kommittén arbetar med autentiska platser och vittnesmål under studieresor till Förintelsens platser. Ca 20 deltagare.

6 september

Mathan Shastin Ravid deltog i ett [seminarium](#) om antisemitism för ca 20 unga svenska och franska deltagare i det EU-finansierade projektet Young Antiracist Initiatives for the Future (YAIF). Projektet drivs av Fryshuset i Stockholm och den franska organisationen Coexister.

13–14 september

Mathan Shastin Ravid deltog i en workshop på Malmö universitet om forskning och skolutbildning om antisemitism, judendom och den judiska minoriteten. Workshopen arrangerades av ett forskarnätverk som finansieras av Vetenskapsrådet, såväl forskare som utbildare deltog, sammanlagt ca 20 personer. Under workshopen föreläste Mathan Shastin Ravid om SKMA:s verksamhet med fokus på kommitténs utbildningar om antisemitism för lärare och skolelever.

24 oktober

Willy Silberstein deltog i ett panelsamtal i Hudiksvall om antisemitism. Arrangörer var Studieförbundet Vuxenskolan och Kristdemokraterna i Hudiksvall. Ca 60 deltagare.

1 november

På en lärarfortbildning i Göteborg föreläste Niclas Blom om förvanskning och missbruk av Förintelsen med fokus på budskap som ungdomar möter bl.a. online. Fortbildningen anordnades av Göteborgs stads grundskoleförvaltning, Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet, Levande historia i

Göteborg, Vänföreningen till Stiftelsen Torgny Segerstedts Minne samt Judiska församlingen i Göteborg. Ca 100 deltagare.

7 november

Mathan Shastin Ravid deltog i ett [möte](#) på Socialdepartementet med rådet för trossamfund, mötet leddes av socialminister Jakob Forssmed (KD). Under mötet höll Mathan Shastin Ravid en föreläsning om den ökade antisemitismen sedan Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober och hotbilden mot judar och judiska församlingar i Sverige och internationellt. Ca 20 deltagare.

9 november

Lena Jersenius deltog i ett samtal i Norrköping om filmen *Tre minuter, före Förintelsen* och det judiska livet i Polen innan andra världskriget. Dessutom presenterade hon SKMA:s utbildningsverksamhet och Hågkomstprojektet, SKMA:s regeringsstödda utbildningsåtgärder om Förintelsen, antisemitism och rasism. Arrangörer var Föreningen Norrköpings Synagogas Vänner. Ca 15 deltagare.

14 november

Mathan Shastin Ravid föreläste om den ökade antisemitismen efter Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober på ett möte på Rosenbad med Samling för judiskt liv, en arbetsgrupp som leds av statsministerns statssekreterare Johan Stuart och där även statssekreterare från sex departement (Kulturdepartementet, Socialdepartementet, Justitiedepartementet, Utbildningsdepartementet, Finansdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) deltar. SKMA är en permanent medlem i gruppen, som träffas två gånger per år. Ca 30 deltagare.

14 november

Mathan Shastin Ravid deltog i ett seminarium om antisemitism för ca 15 unga svenska och franska deltagare i det EU-finansierade projektet Young Antiracist Initiatives for the Future (YAIF). Projektet drivs av Fryshuset i Stockholm och den franska organisationen Coexister.

16–17 november

Ulrika Knutson ledde samtal på Limmud i Stockholm med Vania Rosenberg respektive Pia Kalischer, Leia Rubin Polite och Eva Kopito om hur man skriver om Förintelsen för barn samt om internationellt hyllade artister som Kanye West och andra som spridit antisemitiska budskap bl.a. till miljontals följare på sociala medier. Sammanlagt ca 100 deltagare på de två samtalen.

14 december

Niclas Blom föreläste om antisemitism idag och i sociala medier för ca 150 elever och lärare på Thorildsgymnasiet i Stockholm.

FORTBILDNINGAR MED FORUM FÖR LEVANDE HISTORIA

Sedan 2018 har SKMA i samarbete med Forum för levande historia arrangerat en serie fortbildningar om antisemitism. Under många av fortbildningarna har även vårt gemensamma utbildningsmaterial [Antisemitism – då och nu](#) presenterats och deltagarna har fått tips och råd kring hur det kan användas i undervisning. Fortbildningarna har ofta i första hand riktat sig till lärare, annan skolpersonal och fritidspedagoger, men ibland även till andra intresserade grupper.

Den 1 juni arrangerade SKMA tillsammans med Forum för levande historia en [lärarfortbildning](#) om relationen mellan antisemitism och rasism. Föreläsare var Lars M Andersson, lektor i historia vid Uppsala universitet, och Hansalbin Sältenberg, doktor i genusvetenskap vid Lunds universitet.

Fortbildningen avslutades med att SKMA:s Mathan Shastin Ravid presenterade utbildningsmaterialet [Antisemitism – då och nu](#) samt gav tips och råd för klassrummet. Ca 50 deltagare.

Den 7 november arrangerades en workshop för lärare om att identifiera och dekonstruera antisemitism i text och bild. Workshopen leddes av Monika Hübscher, doktorand vid Haifa universitet i Israel och forskare knuten till Duisburg-Essen-universitetet i Tyskland. Ca 50 deltagare. I decembernumret av SKMA:s nyhetsbrev publicerades också [en text](#) av Hübscher på temat.

ÅRLIG KONFERENS OM ANTISEMITISM

Sedan 2015, i samband med minneshållandet av Novemberpogromen 1938, har SKMA arrangerat årliga konferenser om nutida antisemitism. Konferenserna, som genomförs med stöd från Gerald och Monica Naglers stiftelse och i samverkan med Forum för levande historia och The Institute for Holocaust Research in Sweden (IHRS), riktar sig i första hand till journalister, politiska beslutsfattare, forskare, lärare samt myndigheter och organisationer som arbetar med att förebygga och motverka rasism och politisk extremism.

Temat för 2023 års konferens var "Antisemitism i sociala medier – hur ser den ut och hur kan den motverkas?". Syftet med konferensen var att belysa hur omfattande förekomsten av antisemitism i sociala medier är och dess allvarliga följdverkningar. Ca 130 personer deltog. Konferensen öppnades av Ulrika Knutson, ordförande i SKMA, och Petra Mårseius, överintendent på Forum för levande historia.

Första föreläsningen hölls av Monika Hübscher, doktorand vid universitetet i Haifa, Israel, forskare inom projektet "Antisemitism and Youth" vid universitetet i Duisburg-Essen, Tyskland, och medredaktör för *Antisemitism on Social Media* (2022). Rubriken för hennes föreläsning var "Antisemitism on Social Media and Algorithmic Amplification". Andra föreläsningen hölls av Jakob Guhl, researcher vid the Institute for Strategic Dialogue i London, Storbritannien, som bl.a. forskat om antisemitism och förintelseförnekelse online. Rubriken för hans föreläsning var "Unmasking Online Antisemitism: Codes, Myths, and Conspiracy Theories Across Ideologies and Borders".

Efter föreläsningarna följde två panelsamtal med frågestunder. Första panelsamtalet var mellan Monika Hübscher och Jakob Guhl, moderator var historikern Karin Kvist Geverts. Konferensen avslutades med ett panelsamtal om antisemitism i sociala medier i en svensk kontext. Panelen bestod av Daniel Poohl från Expo, Evin Ismail från Försvarshögskolan samt Hannah Pollack Sarnecki och Katie Cohen från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), moderator var Ulrika Knutson. Konferensen filmades och går att [se i efterhand](#) på SKMA:s hemsida, där det även går att läsa en [längre rapport](#) om konferensen. Konferensen och föreläsarna på den väckte stort intresse och uppmärksammades i en rad medier, bl.a. i [Dagens Nyheter](#), [Sydsvenskan](#), [Nerikes Allehanda](#) och [Expo](#).

UNIVERSITETSKURS OM ANTISEMITISM

Hösten 2023 gavs för första gången [kursen](#) "Pedagogiskt arbete mot antisemitism" vid Göteborgs universitet av Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet i samarbete med Institutionen för pedagogisk kommunikation och Forum för levande historia. SKMA har haft en rådgivande roll i planeringen av kursen.

Kursen riktar sig till lärare och pedagogisk/undervisande personal med syftet att ge både grundläggande och fördjupande kunskaper om antisemitism utifrån ett historiskt, samtida och socialpsykologiskt perspektiv samt pedagogiska verktyg för undervisning i ämnet.

Bland föreläsarna på kursen fanns historikern Lars M Andersson och idéhistorikern Henrik Bachner, båda medlemmar i SKMA, samt SKMA:s utbildningsansvarig Niclas Blom. Andersson föreläste om

antisemitismens historia, Bachner om samtida antisemitism, och Blom om undervisning om antisemitism. Ca 20 kursdeltagare. Kursen kommer att ges igen hösten 2024.

SKMA PÅ BOKMÄSSAN

Företrädare för SKMA deltog i flera av Forum för levande historias programpunkter på [Bokmässan](#) den 28 september – 1 oktober i Göteborg, och SKMA var medarrangör för en av programpunkterna. Den 30 september samtalade Ulrika Knutson med Forum för levande historias (FLH:s) överintendent Petra Mårseius med anledning av FLH:s 20-årsjubileum.

Samma dag samtalade SKMA:s pedagog Niclas Blom med Meriam Chatty från Forum från levande historia om antisemitiska föreställningar som unga möter i sociala medier och hur man som lärare kan arbeta för att motverka antisemitism, och SKMA:s kanslichef Mathan Shastin Ravid deltog i ett samtal med Meriam Chatty och Catta Neuding från Axess om antisemitiska konspirationsteorier.

Den 1 oktober arrangerade SKMA i samarbete med Forum för levande historia och Judisk Kultur i Sverige ett samtal om antisemitism i Sverige idag med Henrik Bachner, idéhistoriker och medlem i SKMA, Oscar Österberg från Forum för levande historia samt Mira Kelber, ordförande för Judisk ungdom Malmö. Samtalet modererades av Willy Silberstein, medlem i och tidigare ordförande för SKMA.

SKMA I RIKSDAGEN

Den 13 december arrangerade SKMA ett [seminarium](#) i riksdagen om antisemitism tillsammans med Riksdagens nätverk mot antisemitism. Nätverket leds av Magnus Manhammar (S), Martin Ådahl (C), Joar Forssell (L) och Carl Nordblom (M). SKMA:s ordförande Ulrika Knutson höll ett inledningstal, därpå följde en föreläsning om samtida antisemitism av Henrik Bachner, idéhistoriker och medlem i SKMA. Efter Bachners föreläsning gav SKMA:s kanslichef Mathan Shastin Ravid en presentation av kommittén och dess verksamhet, med fokus på SKMA:s mediebevakning, opinionsbildning och utbildningsverksamhet. Ca 25 ledamöter deltog, alla riksdagens partier fanns representerade.

HÅGKOMSTPROJEKTET

– UTBILDNING OM FÖRINTELSEN, ANTISEMITISM OCH RASISM

I mars 2023 beviljade regeringen SKMA ett bidrag om 4 500 000 kronor för en fortsättning av Hågkomstprojektet, SKMA:s regeringsstödda utbildningsåtgärder för skolelever och lärare om Förintelsen, antisemitism och rasism. Utbildningarna omfattar seminarier och studieresor till Förintelsens platser i Polen. Sedan 2014, då SKMA fick sitt första regeringsuppdrag av detta slag, har ca 2 500 elever och lärare från nästan 350 skolor i hela landet utbildats inom projektet.

Under 2023 utbildades sammanlagt 198 elever och 177 lärare från 34 skolor inom Hågkomstprojektet.

I SKMA:s hågkomstutbildningar deltar sex-sju skolor från ett område med fem-sex elever och en lärare från varje skola. Dessa bildar en grupp som följs åt genom hela utbildningen. Utbildningen är helt kostnadsfri för deltagarna. Skolor har möjlighet att till självkostnadspris delta med ytterligare en lärare. Ett krav är att de elever som deltar ska vidareförmedla sina nya kunskaper och insikter efter avslutad utbildning genom föreläsningar för skolans övriga elever, utställningar, filmer, bloggar eller liknande. En del har även föreläst för skolans personal samt vårdnadshavare.

I den ca 10–12 dagar långa grundutbildningen ingår förutom studieresan även för- och efterseminarier med föreläsningar, diskussioner och övningar. Ämnen som behandlas är bl.a.: antisemitismens historia

och dess samtida uttryck, nazistisk ideologi, judiskt liv innan andra världskriget, Förintelsen, källkritik och rasistisk propaganda på internet och i sociala medier. Eleverna arbetar med övningar kring det judiska livet i Polen, den nazistiska politikens konsekvenser för judar, romer och andra grupper, samt lyssnar till utdrag ur och arbetar med SKMA:s digitala undervisningsmaterial [Eternal Echoes](#) och [Antisemitism – då och nu](#).

Under den fem-sex dagar långa studieresan besöker gruppen Krakow, Oswiecim och Rabka. Guidningen omfattar faktakunskap kring judiskt liv i Polen, den nazistiska ockupationen, gettoiseringen och lägersystemet. Genom personliga berättelser får deltagarna en större insikt i olika människors levnadsöden – hur livet var innan kriget och hur familjerna påverkades av den nazistiska ockupationen, samt vad som hände därefter. Två dagar ägnas åt Auschwitz-Birkenau, då gruppen, förutom museiguident information om hur lägret var uppbyggt och fungerade, lyssnar till överlevandes vittnesmål från [Eternal Echoes](#), vilket fördjupar kunskapen och insikten om fångarnas liv i lägret.

Deltagarna besöker även Rabka, en ort söder om Krakow där den nazistiska säkerhetstjänsten hade en skola för angivare och personal som skulle tjänstgöra i bl.a. koncentrations- och förintelselägren. En av de frågor som tas upp vid besöket i Rabka är ”förövarperspektivet” – vilka förövarna var, hur de resonerade och vad som hände med dem efter kriget.

I slutet av varje dag samlas gruppen för reflektion. Deltagarna samtalar om dagens upplevelser, skriver loggbok och har möjlighet att fråga om något är oklart. Syftet är att starta en process hos eleverna där de reflekterar över de händelser som ledde fram till Förintelsen och vilka konsekvenser den fick. Studieresan avslutas med en klezmerkonsert. Guidningarna i Krakow och Rabka genomförs av SKMA:s specialutbildade pedagoger.

Cirka 6–12 månader efter genomförd grundutbildning har eleverna möjligheten att ansöka till en fördjupande fortbildning med fokus på nutida antisemitism, afrofobi, antiziganism och islamofobi. Under 2023 har två sådana fortbildningar genomförts med ca 30 deltagare totalt.

Nedan följer en lista över utbildningar och studieresor under 2023 inom Hågkomstprojektet:

17 januari

Niclas Blom, Lena Jersenius och Hanna Jansson föreläste och ledde diskussioner på ett efterseminarium för ca 50 elever och lärare från Stockholm som deltog i en studieresa till Polen i september 2022.

18 januari

Niclas Blom, Lena Jersenius och Hanna Jansson ledde ett efterseminarium för ca 50 elever och lärare från Stockholm som deltog i en studieresa till Polen i september-oktober 2022.

7 februari

Niclas Blom, Lena Jersenius och Hanna Jansson ledde ett efterseminarium för ca 50 elever och lärare från Stockholm som deltog i en studieresa till Polen i november 2022.

9 februari

Niclas Blom, Lena Jersenius och Hanna Jansson ledde ett efterseminarium för ca 50 elever och lärare från Stockholm som deltog i en studieresa till Polen i november 2022. Med från SKMA var även Oskar Palerius.

30 mars–2 april

Mathan Shastin Ravid ledde en fördjupande fortbildning om antisemitism och rasism för ca 15 deltagare. Fortbildningen vände sig till ungdomar som tidigare deltagit i grundutbildningarna inom Hågkomstprojektet. Detta var det första av två fortbildningstillfällen.

17–18 april

Hanna Jansson ledde tillsammans med medföljande lärare ett förseminarium inför en studieresa till Polen för ca 50 elever och lärare från skolor i Göteborg och Kungälv.

1–8 maj

Lena Jersenius och Hanna Jansson ledde och Lena Jersenius guidade en grupp om ca 50 elever och lärare från skolor i Göteborg och Kungälv på en studieresa till Polen.

26–28 maj

Mathan Shastin Ravid ledde den andra delen av en fördjupande fortbildning om antisemitism och rasism för ca 15 deltagare. Fortbildningen vände sig till ungdomar som tidigare deltagit i grundutbildningarna inom Hågkomstprojektet.

17–20 augusti

Mathan Shastin Ravid ledde en fördjupande fortbildning om antisemitism och rasism för ca 15 deltagare. Fortbildningen vände sig till ungdomar som tidigare deltagit i grundutbildningarna inom Hågkomstprojektet. Detta var det första av två fortbildningstillfällen.

22–24 september

Mathan Shastin Ravid ledde den andra delen av en fördjupande fortbildning om antisemitism och rasism för ca 15 ungdomar. Fortbildningen vände sig till ungdomar som tidigare deltagit i grundutbildningarna inom Hågkomstprojektet.

28–29 augusti

Lena Jersenius, Hanna Jansson samt lärare från Lövgårdsskolan ledde ett förseminarium inför en studieresa till Polen för ca 50 elever och lärare från skolor i Göteborg och Partille.

31 augusti – 1 september

Lena Jersenius, Hanna Jansson samt lärare från Hagabodaskolan ledde ett förseminarium inför en studieresa till Polen för ca 50 elever och lärare från skolor i Jönköpings kommun och Habo kommun.

14–20 september

Lena Jersenius ledde en grupp om ca 50 elever och lärare från skolor i Göteborg och Partille på en studieresa till Polen. Medföljande från SKMA var Hanna Jansson och Oskar Palerius. Efterseminarium leddes av Niclas Blom och Hanna Jansson i februari 2024.

25 september–2 oktober

Lena Jersenius ledde en grupp om ca 50 elever och lärare från skolor i Jönköpings kommun och Habo kommun på en studieresa till Polen. Medföljande från SKMA var Hanna Jansson och Oskar Palerius. Efterseminarium leddes av Niclas Blom och Lena Jersenius i januari 2024.

16–17 oktober

Lärofortbildning i Stockholm med ca 80 deltagare. Fortbildningens syfte var att fördjupa lärarnas kunskaper kring Förintelsen och antisemitism. Föreläsare var Henrik Bachner, Stéphane Bruchfeld, Joanna Rubin Dranger, Anette Sallmander och Kent Werne. Kristin Wagrell presenterade sin rapport om antisemitism i Stockholms skolor, varpå Mathan Shastin Ravid och Niclas Blom ledde ett pass om att bemöta antisemitiska uttryck i skolan.

26–27 oktober

Niclas Blom ledde ett förseminarium i Skellefteå för ca 50 elever och lärare som senare i november skulle delta i en studieresa till Polen.

28 oktober – 4 november

Lena Jersenius ledde en fördjupande studieresa till västra Polen för ca 30 lärare som tidigare deltagit i grundutbildningarna inom Hågkomstprojektet. Gruppen besökte bl.a. Warszawa, Kutno, Lodz, Chelmo och Poznan. Med från SKMA var även Hanna Jansson och Elisabet Gröön Glaspie.

13–19 november

Lena Jersenius ledde en grupp om ca 50 elever och lärare från skolor i Skellefteå kommun på en studieresa till Polen. Medföljande från SKMA var Hanna Jansson och John Gradowski. Efterseminarium leddes av Niclas Blom i februari 2024.

14–15 november

Niclas Blom och Marie Sterling ledde ett förseminarium inför en studieresa till Polen för ca 40 elever och lärare från Gotland.

21–27 november

Marie Sterling ledde en grupp om ca 40 elever och lärare från skolor på Gotland på en studieresa till Polen. Medföljande från SKMA var Hanna Jansson, Lena Jersenius och Elisabet Gröön Glaspie. Efterseminarium leddes av Niclas Blom och Marie Sterling i februari 2024.

HÅGKOMSTUTBILDNINGAR MED MALMÖ STAD OCH STOCKHOLMS STAD

Sedan 2022 finansierar Malmö stad återkommande egna hågkomstutbildningar med SKMA för elever och lärare. Efter satsningar från SKMA genom det regeringsfinansierade projektet på skolor i Stockholmsområdet under 2022 tog Stockholms stad ett likande beslut och har under 2023 finansierat en grundutbildning och en rektorsutbildning.

Under verksamhetsåret har SKMA arrangerat tre hågkomstutbildningar för Malmö stad, samt en utbildning för elever och lärare från Stockholm. Upplägget med seminarier och en studieresa till Polen liknar upplägget för Hågkomstprojektet. Utöver studieresor för elever och lärare finansierar både Malmö stad och Stockholms stad studieresor för rektorer. Under 2023 arrangerade SKMA en rektorsutbildning för Malmö stad och en för Stockholms stad.

En sammanställning av hågkomstutbildningar finansierade av Malmö stad och Stockholms stad under 2023 följer nedan:

15–16 februari

Lena Jersenius, Niclas Blom och Hanna Jansson ledde ett förseminarium inför en studieresa till Polen för ca 40 elever och lärare från Malmö.

6–12 mars

Lena Jersenius ledde en studieresa till Polen för ca 40 elever och lärare från skolor i Malmö. Medföljande från SKMA var Hanna Jansson och Oskar Palerius.

19–20 april

Förseminarium för rektorer på Stockholm grundskoleförvaltning som senare skulle på en studieresa till Polen. Henrik Bachner och Stéphane Bruchfeld föreläste. Ca 30 deltagare.

7–12 maj

Lena Jersenius ledde en studieresa till Polen för ca 30 rektorer från Stockholms grundskoleförvaltning. Med från SKMA var Elisabet Gröön Glaspie. Deltagarna bjöds senare in till att delta i den lärarfortbildning som arrangerades den 16–17 oktober inom Hågkomstprojektet.

15 maj

Hanna Jansson ledde ett efterseminarium för ca 50 elever och lärare från Malmö som deltog i en studieresa till Polen i mars.

21–26 maj

Lena Jersenius ledde en studieresa till Polen för ca 25 rektorer från Malmö. Med från SKMA var Hanna Jansson.

2–3 oktober

Niclas Blom och Ida Nordlund ledde ett förseminarium inför en studieresa till Polen för ca 50 elever och lärare från Malmö.

4–9 oktober

Ida Nordlund ledde en studieresa till Polen för ca 50 elever och lärare från skolor i Malmö. Medföljande från SKMA var Hanna Jansson och Lena Jersenius.

12–13 oktober

Niclas Blom och Lena Jersenius ledde ett förseminarium i Stockholm för ca 50 elever och lärare som senare i oktober skulle delta i en studieresa till Polen.

19–25 oktober

Lena Jersenius ledde en studieresa till Polen för ca 50 elever och lärare från skolor i Stockholm. Medföljande från SKMA var Hanna Jansson och Oskar Palerius.

21 november

Niclas Blom ledde ett efterseminarium för ca 50 elever och lärare från Malmö som deltog i en studieresa till Polen i oktober.

22–23 november

Niclas Blom ledde ett förseminarium i Malmö för ca 40 elever och lärare i Malmö som skulle delta i en studieresa till Polen i december. Med från SKMA var även Madeleine Smith.

1–7 december

Lena Jersenius ledde en studieresa till Polen för ca 40 elever och lärare från Malmö. Medföljande från SKMA var Oskar Palerius, Elisabet Gröön Glaspie och Rasmus Göthberg.

ELEVRESOR TILL FÖRINTELSENS PLATSER

Vid sidan av det regeringsstödda Hågkomstprojektet anordnar SKMA regelbundet s.k. elevresor till Förintelsens platser, oftast i Krakowområdet i södra Polen. Sedan starten av denna verksamhet 2007 har ca 125 sådana studieresor anordnats för sammanlagt ca 3 200 deltagare från skolor, kyrkor och andra organisationer som vänt sig till SKMA.

Syftet med studieresorna är att fördjupa kunskapen om Förintelsen och antisemitism. Resorna leds av SKMA:s specialutbildade pedagoger. De deltar oftast i förberedelsearbetet på skolan, leder resorna och guidar i Krakow, Auschwitz-Birkenau och Rabka. Efter hemkomsten från Polen hjälper SKMA skolorna med efterarbetet, för att säkerställa att de nyvunna kunskaperna och insikterna befästs och förstärks. Ibland ingår även av SKMA ledda efterseminarier, med fokus på nutida antisemitism och rasism. Följande elevresor genomfördes under 2023:

12–16 mars

Ewa Andersson ledde en studieresa till Polen för ca 15 elever och lärare på Hulebäcksgymnasiet i Göteborg.

12–17 mars

Ronny Juhlin ledde en studieresa till Polen för ca 20 elever och lärare från Kärrtorps gymnasium i Stockholm.

1–6 maj

Carina Gullberg ledde en studieresa till Polen för ca 15 elever och lärare från Kristinebergskolan i Åmål. Niclas Blom besökte skolan för ett förseminarium den 6 mars och ett efterseminarium den 2 juni.

7–12 maj

Kaija Holmgren och Hanna Jansson ledde en studieresa till Polen för ca 40 elever och lärare från Hitachigymnasiet i Ludvika.

24–29 september

Ewa Andersson ledde en studieresa till Polen för ca 30 elever och lärare från Kyrkskolan och Lorensbergskolan i Ludvika.

15–20 oktober

Ronny Juhlin ledde en studieresa till Polen för ca 20 elever och lärare från Fellingsbro folkhögskola.

22–27 oktober

Ewa Andersson ledde en studieresa till Polen för ca 25 elever och lärare från Vasa Real i Stockholm. Den 13 oktober och 20 november ledde Niclas Blom för- respektive efterseminarier med gruppen.

FORTBILDNINGAR OM FÖRINTELSEN FÖR VUXNA

SKMA anordnar regelbundet fortbildningskurser för lärare och andra vuxna om Förintelsen, antisemitism och nazistisk ideologi som inkluderar studieresor till Förintelsens platser i Polen. Sedan starten av denna verksamhet 1995 har ett 40-tal sådana studieresor anordnats för sammanlagt ca 800 deltagare. Syftet är att föra vidare minnet och kunskapen om Förintelsen samt att ge kunskaper om samtida antisemitism och verktyg för undervisning. En viktig del i fortbildningarna är också att sprida kunskap om det judiska livet före kriget och det månghundraåriga kulturarv som utplånades av nazisterna.

Den **13–17 mars** guidade Lena Jersenius en studieresa till Polen för ca 30 rektorer och lärare från Stockholms gymnasieförvaltning. Med från SKMA var Elisabet Gröön Glaspie. Gruppen hade förberetts genom tre träffar under februari och mars där Henrik Bachner, Stéphane Bruchfeld och Niclas Blom föreläst.

Den **23–28 april** guidade Lena Jersenius en studieresa till Polen för ca 15 anställda på Judiska hemmet i Stockholm. Med från SKMA var Elisabet Gröön Glaspie och Sarah Forssell. Lena Jersenius ledde ett förseminarium med gruppen den 24 februari.

UTBILDNINGSMATERIAL OCH SKRIFTER

UPPDATERING AV ANTISEMITISM – DÅ OCH NU

SKMA:s och Forum för levande historias gemensamma informations- och utbildningsmaterial [Antisemitism – då och nu](#) behöver uppdateras samt anpassas för att bättre överensstämma med skolans nya läroplan. Arbetet med att uppdatera materialet startade under hösten 2023.

VITNESMÅL I ETERNAL ECHOES

Under 2023 har SKMA arbetat vidare med att utöka och uppdatera det digitala undervisningsmaterialet [Eternal Echoes](#). I samband med Förintelsens minnesdag den 27 januari publicerades Max Safirs [vittnesmål](#). Näst på tur att publiceras är Tobias Rawets vittnesmål, därefter ska vittnesmålen från Piotr Zettinger och Hania Rosenberg färdigställas.

UPPDATERING AV FÖRNEKANDET AV FÖRINTELSEN

SKMA har påbörjat en uppdatering av skriften *Förnekandet av Förintelsen. Nynazistisk historieförfalskning efter Auschwitz* av Stéphane Bruchfeld. Förutom en tryckt skrift kommer ett enklare digitalt material produceras som främst vänder sig till skolungdomar.

SKRIFTER

Följande är exempel på skrifter som har sålts och distribuerats genom kommittén:

- *Varför har du ritat siffror på din arm farmor?*, Rolf Tardell 2015, Ekerlids Förlag.
- *Inte glömma, inte minnas*, Eva Thorstensson Landin 2015, 1999, Bild, text & form förlag.
- *Raoul Wallenberg. En berättelse om mod och motstånd under Förintelsen*, Lena Jersenius 2012, Svenska kommittén mot antisemitism.
- *Bäste herrn, låt mig få leva*, Max Safir 2012, XP Media.
- *Om antisemitism – orsaker, utveckling, motiv*, Göran Larsson, 2009, Svenska kommittén mot antisemitism.
- *Flykten från Berlin 1942*, Kaj Schueler 2008, Norstedts Förlag.
- *Antisemitismen, en historisk skildring i ord och bild*, 1991, Natur & Kultur.
- *Barnen i Theresienstadt*, Helene Berg 2001, ett klasspaket om 2 CD rom och en lärarhandledning.
- *Barn under Förintelsen – då och nu*, Suzanne Kaplan 2003, Natur & Kultur.
- *Natten*, Elie Wiesel 2019 [1960], Bookmark förlag.

SAMARBETSPARTNERS

Under 2023 har SKMA genomfört utbildningar och arrangemang i samverkan med bl.a. Folkets Hus och Parker, Forum för levande historia, Föreningen Förintelsens Överlevande i Sverige, Judisk Kultur i Sverige, Judiska församlingen i Stockholm, Judiska museet i Stockholm, Malmö stad, Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet, Skolverket, Stockholms stad och The Institute for Holocaust Research in Sweden (IHRS).

MÖTESVERKSAMHET

MINNESSTUNDER

Förintelsens minnesdag 27 januari

Den 26 januari, dagen innan Förintelsens minnesdag, arrangerade Judiska församlingen i Stockholm och Föreningen Förintelsens överlevande (FFÖ) i samarbete med SKMA, Judiska museet och Folkets hus och parker en [minnesceremoni](#) i Stockholms stora synagoga. Huvudtalare var Annie Lööf, som höll sitt sista offentliga tal som partiledare för Centerpartiet.

Högtidsstund till minne av offren för Novemberpogromen

Den 9 november arrangerade SKMA i samarbete med Judiska församlingen i Stockholm, Föreningen Förintelsens överlevande och Forum för levande historia en [högtidsstund](#) i Stockholms stora synagoga till minne av offren för Novemberpogromen i Nazityskland och Österrike 1938. Kvällens [huvudanförande](#) hölls av journalisten Niklas Orrenius.

MÖTEN MED ORGANISATIONER, MYNDIGHETER M.M.

SKMA:s anställda och styrelseledamöter har under året företrätt organisationen vid ett stort antal möten runtom i landet och utomlands. Några exempel:

16 januari

Lena Jersenius och Niclas Blom mötte Niclas Järvklo, departementssekreterare på Kulturdepartementet.

24 januari

Niclas Blom mötte Anita Fagervall, samordnare för nationella minoriteter på utbildningsförvaltningen i Stockholm.

8 februari

Mathan Shastin Ravid och Niclas Blom [mötte](#) Emilia Bjuggren (S), skol-, arbetsmarknads-, och personalborgarråd i Stockholm stad.

10 februari

Lena Jersenius och Hanna Jansson mötte Anita Molin, utvecklingsledare på Göteborgs grundskoleförvaltning.

27 februari

Lena Jersenius och Mathan Shastin Ravid presenterade SKMA:s regeringsstödda utbildningsåtgärd Hågkomstprojektet på ett möte med Kulturdepartementet. Mötet leddes av Karin Svanborg-Sjövall, statssekreterare hos kulturminister Parisa Liljestrand (M).

8 mars

Mathan Shastin Ravid, Niclas Blom och Henrik Bachner mötte Christer Mattsson, föreståndare för Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet, och Meriam Chatty, projektledare på Forum för levande historia.

13 mars

Niclas Blom och Mathan Shastin Ravid representerade SKMA på [prisutdelningen](#) av Simon Wiesenthal Prize, som hölls i det österrikiska parlamentet i Wien. Priset är instiftat av Österrikes nationella fond för nationalsocialismens offer och ges till personer eller organisationer som främjar utbildning om Förintelsen och/eller motverkar antisemitism. SKMA var en av tio finalister från över 250 nominerade organisationer och personer i över 30 länder. Det var [andra året](#) i rad som SKMA gick till final.

22 mars

Mathan Shastin Ravid mötte Petra Mårselius, överintendent på Forum för levande historia.

28 mars

Mathan Shastin Ravid mötte Daphne Arbouz och Liam Sallmander, projektledare på Fryshuset i Stockholm.

19 april

Niclas Blom mötte Maria Fridén, verksamhetsutvecklare för demokratifrågor på grundskoleförvaltningen i Göteborgs stad.

21 april

Willy Silberstein, Henrik Bachner och Mathan Shastin Ravid mötte Maria Arnholm, Mirjam Katzin, Hanna Zeland och Majlis Nilsson från utredningen om en nationell strategi för stärkande av judiskt liv i Sverige.

26 april

Mathan Shastin Ravid mötte företrädare för Zweitzeugen, en tysk organisation som motverkar antisemitism och diskriminering och som hjälper unga personer att föra vidare vittnesmål från överlevande från Förintelsen.

5 maj

Lena Jersenius mötte Rebecca Stucker, utvecklingssekreterare på Pedagogisk Inspiration på Malmö stad med ansvar för arbetet mot antisemitism i stadens skolor.

24 maj

Mathan Shastin Ravid deltog i ett referensgruppsmöte på Forum för levande historia om deras årliga rapportering av statens arbete mot rasism, homo-, bi- och transfobi.

13 juni

Mathan Shastin Ravid deltog i ett möte på Regeringskansliet med Samling för judiskt liv, en arbetsgrupp som leds av statsministerns statssekreterare Johan Stuart och där även statssekreterare från sex departement (Kulturdepartementet, Socialdepartementet, Justitiedepartementet, Utbildningsdepartementet, Finansdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) deltar. SKMA är en permanent medlem i gruppen, som träffas två gånger per år.

5 september

Mathan Shastin Ravid deltog i ett möte med Coalition to Counter Online Antisemitism (CCOA), ett forum och en mötesplats för forskare samt personer och organisationer som jobbar med utbildning om antisemitism i Sverige, Polen, Italien, Tyskland och Frankrike.

5 september

Mathan Shastin Ravid mötte Magnus Manhammar, riksdagsledamot för Socialdemokraterna.

11 september

Mathan Shastin Ravid och Lena Jersenius mötte Rebecca Krus, departementssekreterare på Kulturdepartementet.

16 oktober

Mathan Shastin Ravid deltog i ett möte på Kulturdepartementet med kulturminister Parisa Liljestrand (M), socialminister Jakob Forssmed (KD) och jämställdhetsminister Paulina Brandberg (L).

17 oktober

Mathan Shastin Ravid deltog i ett möte på Utbildningsdepartementet med utbildningsminister Mats Persson (L) och skolminister Lotta Edholm (L).

3 november

Mathan Shastin Ravid mötte Susanne Tidestrand, samordnare på utbildningsförvaltningen i Stockholms stad.

21 november

Ulrika Knutson och Mathan Shastin Ravid mötte Erik Ullenhag, Sveriges ambassadör i Israel.

22 november

Mathan Shastin Ravid mötte representanter för Judiska ungdomsförbundet i Sverige (JUS).